

ШУМАДИНЪА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ И. Ненадовићъ.

ТЕЧ. V.

Овај листъ излази на табаку Вторникомъ и Петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 5, а за пола године 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врете 5 крајц. за трипутъ.

№ 34.

ЦРНЫ ПРОСІЯКЪ.

I.

У неделю око половине есени 1816. год. стану два младића пушећи и разговарајући се на балкону у првомъ спрату едне куће, коя быяше близу цркве на пѣнци Сен-Жермен-де-Пре. Быяше неделя и тороньско звоно избѣяше управо 4. сата. Сигурно су наша два младића очекивала свршетакъ вечерня, да бы изъ цркве излазеће женскиѣ прегледали.

Обоица быяу велики и добро израстли, но черте његовогъ лица показивау савршену разлику. Старшн, на чѣмъ е црноманастомъ лицу савршена благодсть изражена, но коя е съ несмысленосћу и суетнымъ високоуміемъ помешана была, чиняше се, да се ономъ знаменитомъ періоду приближава, кон образуе крайню границу између младости и зрелїи година. Онъ е свою 35-ту год. навршио. Но кадь! Ово быяше тешко казати; ерѣ његово чело неимаѣаше бора и његова црна коса, веѣма коврчаста неголи да бы за лепу важити могла, стаяла е ипакъ врло пристойно и намазана помадомъ сияла се. Његове су очи ватрено севале; али иѣ е онъ покадкадь и неотице обарао и смѣль или испытуюћїи погледъ бацао. У његовимъ добро негованимъ брковима небыяше ни едне седе длаке; али исподъ сїяюћи се краева овогъ брка спуштала се према угловима уста дубока бора; сигурно, морао се често и врло горко смеяти, пре него се ова карактеристична бразда могла издубити. Овај знакъ врло ослабляваше изразъ младостны чертїи у целомъ његовомъ изгледу; и само се саглашавао са плаветнымъ исподъ очїю котуромъ, крозь кон се боре повлачише, кое су съ непряметнымъ жилимъ набоима испресецане быле.

Овогъ човека звали су: *Кавалеръ Донъ Жуанъ де Караль* шпанскїи благородникъ. Онъ говораше често о своїой породици, коя одъ найзнаменитїи у Андалузи быяше, и показиваше се свакомъ приликомъ врло сустанъ збогъ свогъ благородногъ порекла.

У овомъ чинїо е онъ онако као оне лене госпе, кое свою лажну косу даю пофальшивати. *Жуанъ де Ка-*

ралъ порекломъ быяше Црнаць, роѣнїемъ робъ, и зваше се своимъ правымъ именовъ *Жонкиль*.

Његовъ другаръ, кои се просто *Ксавіе* зваше, быяше много млађїи. Његово широко и отворено чело обкружаваше лепа плава коса. Његова бела кожа чиняше се као алавастеръ поредъ мрки образа *Мулата*.*) Његовъ погледъ быяше слободанъ али замишльнъ. Неопредѣльна, рассеяна жалость чиняше се да е обычный изразъ његовогъ лица. Онъ имаѣаше 22. године.

Пѣнца исподъ ова два човека быяше сасвимъ празна: само еданъ на свой дугачакъ штапъ наслонїи просїякъ стаяше предъ црквенимъ вратима и чиняше се да и онъ чека свршетакъ вечерня.

Овај просїякъ быяше црнаць и то еданъ лепъ црнаць, кои бы могао пре 20. год. у Шекспировой Трагедїи прекрасно ролу *Отелову* играти. Његово крепко лице юшть се црньимъ показиваше крозь густу као снегъ белу браду и седу косу. Његовъ високъ стась ни е подъ теретомъ старости погурїо; онъ се држаше круто и право, и носаше као съ некомъ поноситошћу ядне одрпине, кое му покривау плећа.

Године 1816-е небы имали нужду, читательима ово описивати; ерѣ бы они, као и други люди, добро познавали „Црногъ просїяка“, кои е обычно на капи *Сен-Жермен-де-Пре* просїо.

Обично ништа неговораше, него е съ пруженомъ рукомъ милостиню просїо, и кадь е што добыо, поклонивши се, показивао е свою благодарность. Кадь му е по кои путь каква млада лепа девойка милостиню пружила, мало се осменуо и метуо руку на срце. Деца те вароши боала су га се врло, и меанција на бошку говораше: да е црны просїякъ краль дивляка, и да га е у преѣшняя времена царъ заробио.

Быяше као што веѣ казасмо, четири сата. Докъ е просїякъ недвижимъ ту стаяо и чекао, продужила су оба младића свой разговоръ, но кон е покадкадь подумимъ ѣутанїемъ прекиданъ быо.

„*Ксавіе*“, викне изненада *Донъ Жуанъ де Караль*, бацаюћи свою цигару, „ты си залюбльнъ, прїятелю!“

*) мелезь; породъ црнаца и беле бое човека.

Ксавіе се прене и усиљаваше се да се насмеє.
„А зарь ты ниси?“ промумла онь.

„Али не тако као ты. У некомь смотреню свакій залюбљивь. Но я ти іоштъ еданпуть кажемь, ты си залюбљивь, любезный, сасвимь сажаленя достойно залюбљивь, бѣдна залюбљива будала!“

„Шта те доводи на ову мысао?“

„Дакле, ты то неодричешь! — Шта ме доводи на ову мысао? Читава гомила знакова. Видишь, мы Шпаньольци врло смо велики мотрительи, имамо очи аргуосве! — Я самь приметіо —.“

„Шта?“ упита Ксавіе живо.

Донь Жуань се насмеє. „Ты се издавшь“, рекне онь, „было бы одь мене свирьпо, да те іоштъ мучимь“.

На Донь Жуаново ясно смеянь просіякъ се овреке. Онь скине свой сламный шеширь и пружи свою отворену руку къ балкону.

Ксавіе извади одма свою кесу.

„Овай ми се просіякъ недопада“, проговори Каралъ вадећи и онь свою кесу.

Ксавіе баци му нешто новаца и просіякъ пре него се сагао, да узме, скине іоштъ еданпуть шеширь и метне руку на срце.

„Цроче ево ти 5 франака“, рекне Каралъ; „Я ти ій поклонямь подь условіемь, да се торняшь до ѱавола и да те овде никадъ више невидимь.“

Новаць у вредности одь 5 франака паде просіяку у шеширь. Но у место да га метне у цепь, баци га далеко одь себе, и заузме опетъ свое преѱашнь недвижимо положень.

„Ты си га увредіо“, рекне Ксавіе.

„Зарь се црнаць може увредити?“ одговори мулать срдито, „миѱнія су слободна, и мене мое кошта 5 франака. Али, любезный, ты си опетъ пао у твою тужну санярію. Нема сумнь, ты болуешь одь рѱавогь расположеня.“

Ксавіе уздаде. „То є болестъ „среѱны“, одговори онь, „я немогу одь тогь боловати.“

Онь баци жалостань и неодважань погледь на свогь друга, и потомь надвладань потребомь открыти свое срце, као што то быва кодь млады людій, довати руку мулата, метне є у свою, и рекне: „Каралу, ты си мой пріатель; я мислимь, да си; я ти се поверавамь. Будући да си єдну часть мое тайне погодіо, то оѱу и да є сасвимь знашь; — я страдамь.“

„То се види на теби, любезный; али — збогь чега страдашь?“

„Сирома самь —“

„То є обште зло. Я ѱу ти навести толико подобны случаєва, колико оѱешь.“

„И я се зовемь Ксавіе!“

„То є лепо име“, примьти Каралъ съ досадно будаластимь изразомь. „Да богме, требало бы іоштъ нешто к' томь додати. Што се мене тиче, то се я у овомь смотреню немогу на судьбину жалити. Али шта ти падава память, любезный; кадъ бы свакій одь отмьногь порекла бы, онда небы нико ни быо благородникь.“

„И найпосле —“ настави Ксавіе, готово неслушаюћи на оне врстне доказе.

Но пре него є могао свой гсворь свршити, отворе се врата одь Сен - Жермен - де - Пре, и множина побожны растури се по пїаці. Два пріателя одложе разговорь свой.

Црный просіякъ почео є милостиню скупляти. Недвижимь и съ рукомь пруженомь, приличіо є црному кїцу, кои є намешћенъ, да бы милосрдіе пролазећи пробудіо. Скоро свакій даваше му, ерь є онь быо познатъ, а на гласу быти, полезно є и просіяцима.

Ксавіе се быаше преко балкона нагао. Ньгова душа могоше се изь очіо ньговы познати.

„Єли она была на вечерню?“ упита Каралъ сасвимь тихо.

„Ко?“ запита опетъ ньга Ксавіе, заруменивши се. „Іоштъ све єднако тайшь? но мое пытань быаше излишно; я знамь, да є она на вечерню. Ено веѱь долази!“

Ксавіе се нагне іоштъ веѱма. Єдна особито лепа девойка, обучена съ ономь простомь ньжносѱу, коя очаравала, но коя се неможе описати, покаже се овогь тренутка на прагу црквенномь. Таки за истомь иѱаше ньна воспитателька. Девойка пролазећи поредь црногь просіяка, пружи му єданъ новаць и просіякъ є умилнымь осмейкомь погледа.

Затимь баци девойка крадомь погледь на балконь и тиха румень обузе є.

„Она га люби!“ помисли Каралъ.

Ксавіе скрсти неотично руке.

Мистресь Блутерь, воспитателька — мора да є Англескиня, ако ѱе коя быти воспитателька — погледа увись, но само да види какво є време.

Преко неба, кое є цео дань чисто было, превуку се садь облаци и веѱь є почела киша прскати. Енглекиня се препадне и плашљиво обазре се на све стране. Ту быаше само єданъ єдинь фїякерь, и овай фїякерь коєгь є кочіашь на своемь месту хркао, стаєо є на другомь краю ове пїаце.

„То є лепо“, рекне Каралъ тихо, „докъ се господична одь Рембри подь заштитомь служавке у цркви Богу моли, налази се ньна маѱія, госпоє Маркиза, съ колима извань вароши, и господинь Алфредъ де Вале проода се у кабріолету Маркиза, свогь очува. Тако треба, Маркизь и ньгова ѱерка мораю пешке иѱи или наймити фїякера.“

Заиста овде небыаше друге помоћи. Девойка стане подь капю, докъ се Мистресь Блутерь съ благородномь одавошѱу пута по мокрой калдрми латила, да кола съ пїаце доведе.

„Любезный“, рекне Каралъ, „немой се узнемиравати; я идемь одавде.“

При овимь речима врати се у собу.

Гомила се людій быаше разишла. Само іоштъ црный просіякъ стаєше кодь цркве.

„Єлена!“ прошапѱе Ксавіе сасвимь тихо.

Девойка погледа горе и кадъ никогь осимь Ксавіе-а на балкону невиде, одговори съ єднимь движениємь, и рекне брзо, ове речи:

„Добйте вечерась.“

Али у тай ма загрми фїякерь преко калдрмисане пїаце и бѣдный Ксавіе немогаше ништа разумети. Онь се испружи и окрене на тамо уво, али узалудь. Єлена

е опетъ ућутала и то изъ најпростіѣгъ основа, што се Мистресь Блутеръ повраћала. Кола се отворе, опетъ затворе и одлете брзо.

Ксавіе разлюћенъ за себе повика: „Шта ли ми рече“?

„Дођите вечерасъ“ заечи потмуљый гласъ црица исподъ прозора.

„Фала, фала, добрый човече!“ рече Ксавіе.

„Коме, врагу, то зафалюешъ?“ упыта Каралъ враћујући се.

Ксавіе се окрене. Изразъ жалости, кои му е пре лице смутіо, быо е сасвимъ исчезао, уста су му се весело осмейкивала.

„Я нисамъ ни съ кимъ говорио,“ одговори онъ. „Хтео самъ ти казати, да вечерасъ нећемо моћи заедно у друштву быти; я идемъ у хотелъ-Рембри.“

„Тако, тако!“ примѣти Донъ Жуанъ.

„Я самъ добыо позивъ. Ты знаешъ зато — было е овы дана. Ніе ми было ни на край памети.“

„Ты си будала!“ рече Каралъ съ искреномъ добродушносту, но коя е опетъ мало на горду покровительску изгледала. Млого се трудишь, да се одъ мене сакривъши и представляшь дипломата. Заръ незнаешъ, да я твоє мале тайне познаемъ исто тако добро, а може быти и болъ него и ты самъ. Ты волишь едну женскиню, коя по пореклу стои више тебе.“

Чело се Ксавіе-а наново помрачи, смеянь му нестане са устана.

„То е продрзливость!“ придода Каралъ.

„Будалаштина! оћешъ да кажешъ“, промумла Ксавіе горко.

„Не, я самъ казао, продрзливость. Твоя игра у томе нестои добро, али е добыти можешъ.“

Ахъ, само кадъ бы было богать!“ викне Ксавіе.

„То бы една тромфа (адуть у картама) више была у твојой игри, ел' любезный?“ Што бы ти могло на ползу служити, то е одлично име, име, као н. п. мое.“

„Ты си врло срећанъ, Каралу.“

„Хмъ, прилично. Но съ друге стране да бы и найзначениѣ име у целой Француской имао, ты бы увекъ на препоне наишао.“

„Какве препоне?“

Гласъ Караловъ постане озбилянъ. — „Ты имашъ самртногъ непріятеля, Ксавіе —“, рече онъ, „силногъ страшногъ непріятеля, кои се неће никадъ помирити. Непытай му за име: немогу ти га именовати.“

„Самртногъ непріятеля?“ повтори младић; „непріятеля, кои се неће никадъ помирити? Ма шта да мислимъ, немогу никогъ себи представити. Ты се шалишь, Каралу. Я самъ увѣренъ, да нисамъ никогъ увредіо.“

Донъ Жуанъ мора да се већъ покајао быо, што е то изговоріо, еръ сада окрену свой разговоръ, и учини се да е весео. — „Я каза много, сувише мого. За цело ты ћешъ мислити, да е овде о издайнику изъ Мелодраме речъ. Не, али има еданъ човекъ, кои те нелюби, То е све.“

„И кои е тай човекъ?“

„Доиста ти то немогу казати. Али шта ти е за тимъ?“

Кадкадъ и мала помоћ много добра учини. Оћешъ ли примити мою услугу?“

„У оваковой ствари, као што е ова“ рече Ксавіе записујући, „я не увиђамъ —“

„Кадъ бы ти могао служити? И я самъ незнамъ. Али я самъ у хотелу Рембри као што знаешъ, добро примлѣнь, и што одъ некогъ времена више тамо неодлазимъ — —“

Каралъ ућути за тренутакъ и придода невольнo: „немамъ право у томе, и предвиђамъ, да ћу принућенъ быти опетъ одлазити. Међутимъ ако ко заиста волю има добро учинити, то ће увекъ зато прилику наћи.“

Ксавіе счепу руку свогъ друга и притисне ю срдечно.

„Ты си валянъ пріятељ, Каралу“, рече онъ, „фала ти, примићу твою понуду. Али да кога послужимо, морамо га добро познавати, а ты мене іоште непознаешъ.“

(далъ слѣдує)

РУКОПИСИ ПРОТЕ МАТИЕ НЕНАДОВИЊА.

(продужено)

Турци шабчани дочую за скуплѣну войску на Вису — коя се была разишла — поћу на валѣвску нахію и доћу у Белинь, село шабачке наіе. Мой стриць Яковъ са войскомъ оде предъ нѣи, и 23. Фебруара побіо се, гди погине одъ наше стране булюбаша Исаяло Лазийъ изъ Уроваца, а одъ турске стране погине нѣиовъ ага Арпаційъ-бегъ. Ранѣи было е одъ обе стране. Турцы се узбіо и поћу Валѣву у помоћ, но Яковъ, попъ Леонтіе и Ђрићъ поћу съ войскомъ поредъ Турака. Турцы падну на конакъ у Свилеуу у покойногъ кнеза Ранка илити попа Луке Лазаревића, и по селу притисну арати, наша имъ войска пресече путь одъ Валѣва и поће на Турке, а они направе одъ авлія метеризе и станесе, а села доносила су имъ рану, а наша войска была е у планини Гомилици, и тако свакій данъ пушкараю се. У то време чуємо мы опетъ о Црномъ Ђорћу, да се тукао съ Турцима на Дрлупи и на Сибницы, а о свему томе нити онъ што нама пише, нити мы нѣму, но само по рѣчма людій знамо.

Кадъ се они букачи растуре и кадъ новый кнезь Пея оде у долину войску, почеше мени опетъ долазити булюбаше: Живанъ изъ Калинића, Арсение Раонићъ изъ Лознице, Василь изъ Боевца, и доведоше войске. Я нѣи оставимъ у Пошара и Ясеницы, да они купе што више войске, и да чуваю, да небы Пореч-алия ударіо у вилаетъ и да имаду споразуміе са кнезомъ Грбовићемъ, Кедићемъ и Миливоємъ, а я одтрча да донесемъ іоште цебане, коя ће быти готова у Болѣвцы, ербо оно што самъ пређе донео, дао самъ оной войсцы, кою самъ оставіо у Любицину. Тако доћемъ я на Забрѣжъ, донесе ми Живковићъ само 64 оке у четири торбице, узане као воштане свећице, я то уземъ и едва му съ мукомъ исплатимъ, но кажемъ да онъ трчи и да на колима донесе што више може барута, ербо ово нема ништа. Обрече се Живковићъ и таки оде, я уземъ оне врећице и свакомъ момку у терхіе повежемъ као япунцета, па онда поћемъ Валѣву. Но кадъ разумемъ да су Турцы Шабчани, Зворничани и Срби Ядрани одъ Бельине у Свилеуви, ударимъ на Гомилицу гди е наша войска, а ту су были дошли већъ и они храбри айдуцы: Дамянъ и Григоріе

браћа Недићи из Осѣчна и Ђорђе из Остружња и из Кутишице Дамянъ. (Они су сви после на Чокешинч изгинули). 25. Фебруара оставимъ две вреѣнице т. е. 32 оке барута и нешто олова той войсцы у планини Гомилицы кодъ Свилеуве. Кажемъ ми стриць да е много Турака и сумња да ће њи моћи разбити, зато, како одемъ, да му добры баремъ 200 момака пошлѣмъ, да се они Турцы најпре разбио пакъ ћемо после сви на Вальво. Я ону исту ноћь 26. Фебруара стигнемъ у нашу войску у Грабовцу, еданъ сатъ до Вальва и одма одвоимъ наибольши 200 момака и са Лукомъ изъ Кутишице пошлѣмъ стрицу на Свилеуву. Сутра данъ 27. Фебруара пошлѣмъ ону едну вреѣницу одъ 16. ока барута кнезу Николи Грбовићу и њгову сыну Миловану, да они даду половину кнезу Милићу Кедићу. 28. Фебруара позовемъ Турке изъ Вальва на договоръ, и дође ми Сали-спаја, кои е био мога отца ѣата и јоште петъ стары Турака. Я имъ кажемъ оно, што самъ и нашимъ войскама казивао, како е Хаџи Муста-пашинъ сынъ испросио кодъ цара, да свога отца на дајма покае, како е послао свога бимбашу, да дигне Србе да све яничаре у градове сатерамо и да ће по томъ Дервишь-бегъ Муста-пашинъ довести войску и топове да истера яничаре, а онъ да остане везиръ у Београду, по царевомъ ферману на место свога ота и прочая. Кажемъ и то, да е тай Дервишь-беговъ бимбаша кодъ мене у войсци и т. д. и то сви они вѣрую, еръ я самъ тако казивао, како бы могло быти, таква намъ е онда у нужди најболя политика была, а сирома Хаџи Муста-пашинъ нѣ ништа о томе знао. Кажемъ я тымъ Турцыма, истерайте вы Пореч-алию, пакъ мы да сви кућама идемо и у миру како смо и были да будемо, ако ли неистерате, а вы насъ чекайте до петъ дана, доћи ћемо да га мы сами истерамо, но мы оцетъ нећемо на васъ, кои сте мирни и добри и цареви Турцы, вы се одвойте до чаршиѣ горе, а мы ћемо њговъ конакъ окружити, пакъ ћемо се огледати. — Веле Турцы: „Е мой прото, пошто дође войска у куће, ту се онда неће знати ни прави ни криви.“ Я имъ кажемъ да другчиѣ неможе быти, мы морамо Пореч-алию или жива или мртва у рукама имати, ако непобегне; а вы ако га почнете бранити,

немойте насъ кривити што васъ снађе. У средъ тога нашегъ разговора дође старый Никола Грбовићъ, я нашу войску према нама упаради, а Јовица Милутиновићъ одъ марамѣ барякъ начинио и носи га тамо амо покрай параде. Погледаше Турцы и рече Селимъ-спаја ѣата мога отца: „Ала одкуда вамъ онолика войска?“ Я му кажемъ: Та ты имашъ арачкый тефтеръ у рукама, и знашь колико има мужкараца, све е устало и старо и младо, а то што видишь, то е само до Словца и до Бранковине, а Грбовићъ съ войскомъ башка е, а Кедићъ башка, а едну войску имамо на беломъ броду, а другу на Палежу чуваю одъ Београда, а едну имамо кодъ Свилеуве у Гомилицы, према Шабчанима и Зворничанима, кои су былы пошлы Пореч-алию у индаты у Вальво, па њи е у Свилеуви Яковъ обтекао и т. д. Премо свою разговор рекнемъ я: „Или Пореч-алию изъ Вальва истерайте, или се надайте, ето насъ на Вальво, па што комъ Богъ даде, а вѣра е тврда, за петъ дана нећемо ударити, небы ли вы Пореч-алию сами истерали, и оцетъ вамъ кажемъ, ето насъ до 5 дана ако Пореч-алию међу вама уздржите, — и растанемо се.“

(далъ слѣдуе)

ЗАЧИННИ.

Ко се учини магарцемъ, тай мора цакове носити.
Имати добре зубе а немати шта њима гризти, и то невреди ништа.
Време доноси свашта, само ко може чекати.
Што ко жели, то радо и веруе.
Време и прилику нико неноси у цепу.
Време нѣ привезано за дирекъ, него еднako иде далъ.
Противу гнѣва нема больга лека одъ времена.
Трула ябука квари другу, шугава овца шуга другу.
Ко што годъ неће да види, томе непомажу ни очи ни наочари.
Међу трѣмъ расту руже, а изъ руже може те убости золя; такъ е овај светъ.

ДОМАЊЕ и СТРАНЕ НОВОСТИ.

СРБИЈА.

— Београдъ 30. Априла. У прошлу суботу было е венчанъ канцлера у. кр. конзулату г. Фр. Соретића са господичномъ Еленомъ ћеркомъ г. Радосављвића одъ Посавине ц. кр. генер. Конзула. Ручакъ многобройнымъ гостима изъ Београда, Панчева и Земуна, даванъ е на пароброду кои е према обали у Сави стајао. За време ручка и здравица пуцале су съ обале прангиѣ, и воене банде Београдска и Панчевачка свирале су наизмѣнце. После ручка пловіо е паробродъ са свыма гостима у највећемъ веселю у Панчево, гдѣ е г. генераль изишао, а тако исто допратио е паробродъ земуноскогъ г. генерала и госте у Земунъ, и онда повратио се у Београдъ. При томъ целомъ веселю присутствовали су страни овдашњи конзули. Сіятелный княжевићъ Петаръ био е деверъ, генераль панчевачкый кумъ, а попечитель внутреньи дѣ-

ла г. Р. Дамяновићъ старый свать. Мило намъ е такође было овомъ приликомъ видити и славнопознатогъ у Србству г. Јов. Хаџића (Светића) кои се одъ неколико дана у Београду са своіомъ фамиліомъ налази. — Исто тако и јуче 29. Априла были су Београдъ и Панчево сведоци едногъ веселя, на кое ће се обе те сусѣдне вароши съ особитымъ задовольствомъ опоминати. Г. Миланъ А. Симићъ са своимъ сватовима на особитомъ пароброду ишао е у Панчево, гдѣ се са господичномъ Ангелиномъ Јовановићъ у саборной цркви вѣнчао. Ручакъ е у кући девоячкой быо, и текъ предъ вече у највећемъ веселю вратио се паробродъ са сватовима испраћенъ и дочеканъ многобройнымъ зрительима, а весель продужено е по томъ до неко доба ноћи. При оба ова веселя измеђъ остале госпoде присутствовао е г. предѣдатель Совѣта съ многимъ гг. Членовима Совѣта. (Θ.)

ТУРСКА.

Изъ Марсеља телеграфираю „да е лаџа „Меандръ“ стигла тамо изъ Цариграда съ вѣстима, кое допиру до 12. Априла: У Мекки опетъ е букнула буна. Шерифъ ове вароши, кои е одъ Султана збаченъ, неће да се покори Султану нити оће са свогъ мѣста да се крене, наводећи да е Султанъ постао невѣранъ пророковомъ закону. 50.000 наоружаны Араба бране Шерифа и забрањую као што се чуе, хаџима улазакъ у свету варошь, потврђавајући, да е отоманско царство приманѣмъ новы реформа окаљано и обезсвећено. — „Журналъ де Константинопелъ“ напоминѣ немуре у Наплусу, али притомъ прети, да ће се енергичне и строге мѣре предузети противъ свою бунтовника.

РУСИЯ.

У Петербургу 17. Априла. — Осимъ экипажа црноморске флоте, кои су овамо стигли и у Архангелскъ, послать е еданъ, и то 33, за подкрепленѣ флоте на каспискомъ мору. — Съ почетка имае и за 45, флотскій экипажъ (одѣленѣ флотски морнара, войника и радника) отиѣница касписко море, доцнѣ пакъ буде та заповѣсть на трагъ узета, и тај экипажъ буде ставлѣнъ у Ростову на рѣки Дону на разположенѣ атамана козачкогъ генерала-Хомутова. Изъ овогъ раногъ разположеня о дальмъ употребленю экипажа црноморске флоте види се, да е судба и опредѣленѣ нѣново рѣшено јошъ давно пре преговора о миру. На каспискомъ мору становао е досадъ само 46. флотскій экипажъ, кои е за безбѣдность мора и обала сасвимъ довољанъ быо, и може се узети као известно, да касписка флотила потребуе зато подкрепленя, што е она морала флоти руской на рѣци Амуру (у восточной Азии на хинезкой граници) дати нуждне потребе и подкрепленя у овомъ рату. Изъ свега овога види се, да ће одсадъ главно полъ дѣлательности руске и средереда народниѣ интереса быти Азия.

По едномъ допису „Ле нора“ изъ Варшаве очекуе се нѣг. велич. царъ Александеръ II. 8. Мая у овой главной вароши Польске. Спреманя за дочекъ већъ су зашочета. Сагласно са овымъ извѣстѣмъ явля „Ле норъ“, да ће и царица мати у то време кренути се на путь у Нѣмачку, а да ће одъ свога сына до границе испраћена быти.

ФРАНЦУСКА.

У Паризу 22. Априла. — Царица е примила јуче у аудѣнции грофа Орлова и Али-пашу, а сатимъ и стране посланике и нѣнове суруге.

— Сутра (23. Априла) као на данъ смрти цара Наполеона I. држаће се по обычаю свечаный парастось у инвалидскомъ дому. Тога е истога дана и 31. данъ рођеня французске царице Евгеніе.

ЕНГЛЕСКА.

У Лондону 23. Априла. — Краљица се прекюче бавила у Букингхам-Паласу (едномъ краљѣвскомъ двору),

гди е у свечаной аудѣнции примала барона Брунова, кои е као изванредный посланикъ отишао у Енглеску, да званично обяви ступанѣ на престоль нѣг. велич. цара Александра II. — Баронъ Бруновъ представлѣнъ е краљици онъ лорда Кларендона, и одведенъ е на аудѣнцию одъ церемоніе-майстора, генерал-мајора Киста.

ПОЛИТИЧНЫЙ ПРЕГЛЕДЪ.

Протоколъ № III.

(Сѣдница одъ 18. Фебруара.)

На овой сѣдници присутствовали су: пуномоћници Аустрије, Француске, Велике Британіе, Русіе, Сардиніе и Турске.

Протоколъ прошле сѣднице буде прочитанъ и одобренъ.

Конгресъ приступа, као што е заключіо быо, къ претресаню пете точке.

Грофъ Валевскій прочита пету точку и дода къ томе, да саюзне силе найпре и найпре и то као особито условіе зактеваю, да Русія своа морска и войничка смѣстишта и оружице на аландскимъ островима у будуће наново не сазида, а и нова да неподагне.

Грофъ Орловъ одговори, да е Русія склона пристаи на то, ако се пуномоћници уговарајући, као што се онъ и нада и у остальмъ точкама сагласили буду. Онъ зактева, да се та стваръ опредѣли особитымъ актомъ, кои бы се као између Француске, Велике Британіе и Русіе имао заключити, будући су само ове силе участвовале у рату на балтійскомъ мору.

Пуномоћници Аустрије примѣте, да бы и овай особеный и посебный актъ ипакъ быо додатакъ и часть главногъ обштегъ уговора.

Тога е мнѣнія и цео конгресъ.

Грофъ Валевскій примѣчава, да саюзне силе као друго особено условіе зактеваю, да се станѣ оны земаля, кое восточно одъ црнога мора леже, подвергне потанкомъ претресаню.

Баронъ Бруновъ разлаже дипломатске догаџае на основу којой дошла е Русія до владе кадъ тымъ областима, и представля и разлаже нѣново саданѣ станѣ.

Аали-паша напоминѣ, да су се у смотреню тогъ предмета између Русіе и Порте породила неспоразумљеня и неприликѣ, и да бы по томе было врло полезно, приступити къ точнѣмъ означеню, а где буде нужно было, и къ разправи граница обадвею држава у Азиі.

Баронъ Бруновъ примѣчава, да гранична линія, коя е опредѣлена петробурскимъ конвенциомъ одъ 1834. годинѣ, нѣ одъ тогъ времена дала никакавъ поводъ къ разморицы између обадвею држава: да су истина у провинциі Кабулевіи неке жалбе подигнутѣ, но да су ове сасвимъ приватне и незнатне природе, и да свой изворъ имаю у спорнымъ насловима о притяжаню и господарству. Осимъ тога придода пуномоћникъ рускій, — дала е Аустрија увѣренѣ, да особита условія саюзника неће у себи сдржавати никакво уступанѣ земаля.

Грофъ Валевскій одговара, да разправљанѣ граница незаклучава у себи и преиначенѣ областій, и да бы дао доказъ о духу справедливости, кои све пуномоћнике испуњава, предлаже, да се едной мѣшовитой комисіи на-

ложи, да после заключена мира, за неко опредѣлено време ову стварь прекине.

Ово предложень буде у начелу одъ свою пуномоћника примљно, али нѣгово коначно усвоень буде одложено за другу сѣдницу.

Грофъ Валевскій напомињ, да е Русія на источној обали црнога мора подигла градове, кое е она сама одъ части у воздухъ разпрснула, и да бы нужно было у томе споразумети се.

Грофъ Кларендонъ, позываюћи се нарочито на начело о неутралисаню црнога мора, труди се доказати, да се ови градови несмеду опетъ наново подићи.

Руски пуномоћници, изясняваюћи разлику, коя по мышљаню нѣвовомъ постои између тѣй тврдиня на источномъ брегу црнога мора и морско-бойны оружница, противногъ су мнѣнїя.

Изслѣдованіе и испытань те точке буде одложено.

Грофъ Валевскій захтева, да се варошь Карсъ и отоманска область, коя е садъ заузета рускомъ войскомъ, Турской поврати.

Грофъ Кларендонъ подпомаже и развія то мнѣнїе.

Руски пуномоћници примаю и одобраваю то начело повраћаая, но почемъ ће то начело текъ при концу преговора добити свое коначно потврѣнень, то се они надаю да ће се у теченю преговора овы увидити и достойно моћи ценити готовость, кою ће они (руски пуномоћници) показати при испытываню особиты условїя оны основа, кои су већ примљни.

Грофъ Валевскій, ставляюћи на писмено ово пристаань руски пуномоћника, изражава свою признателность о помирительномъ духу, о комъ су они — пуномоћници руски — у овой сѣдници дали ясне доказе у смотреню Карса и аландски острова.

При заключеню сѣднице напомињ грофъ Валевскій, да бы време было, да се у идућой сѣдници предузме развіань основа мира и составъ слога поедины чланака уговора, и вели, да бы удесно было започети съ требомъ точкомъ, коя се односи на неутралисань црнога мора.

(Слѣдуо подписи).

Протоколь № IV.

Сѣдница одъ 21. Фебруара.

На овой сѣдници присутствовали су: пуномоћници Аустріе, Француске, Велике Британіе, Русіе, Сардиніе и Турске.

Протоколь прошле сѣднице буде прочитань и одобренъ. Грофъ Валевскій напомињ, да е конгрессъ рѣшио, да се у данашнѣй сѣдници учини коначно заключень у смотреню мѣшовите комисіе, коя ће точнїе опредѣлити, а у случаю потребе и нужде и преивачити руске и турске границе у Ази.

Баронъ Бруновъ одъ свое стране примѣчава, да ће ова ревизія (прегледань) безъ икакве штете за обе стране, и то тако свршити се, да се тyme неће произвести уступань областей, кое бы было безъ икакве цѣли и сувишно.

Пуномоћници Француске, Велике Британіе и Турске веле, да ова комисія осимъ комисара обадвею сила, кои

се то тиче, треба да се састои и изъ комисара осталь уговараюћи сила.

Грофъ Валевскій предлага, да се комисія ова састави изъ два руска, два турска, едногъ французскогъ и едногъ англискогъ комисара. Пуномоћници руски одобраваю тай предлогъ, но да мораю очекивати одобрень и одъ свога двора.

Грофъ Валевскій каже, да бы садъ прилика была, да се, као што е конгрессъ пређе наредіо, приступи къ претресаню треће точке, односеће се на неутралисань црнога мора, како бы се дошло до споразумленя у редакци (составляню) стипуляція, коихъ су основя разложени у прошлой сѣдници. Первый пуномоћникъ французскій предложи слогъ првогъ параграфа, кои е, почемъ е быо предметъ претресаня, у комъ су участвовали сви пуномоћници, овако сложенъ:

„Црно море е неутралисано; оно ће бити трговачкимъ лаѣма свою народа отворено, напротивъ тога пакъ быће оно за вѣчна времена затворено ратнымъ лаѣма како приморски држава, тако и осталь сила, изузимаюћи неке изузетке, кои ће се у уговору напоменути.“

Трговина у црномъ мору и нѣговымъ пристаништама быће ослобођена одъ свою препона и остаће подчинѣна садашнѣмъ правилу и упражняваню.“

Исто тако буде и другїй параграфъ одъ пуномоћника одобрень, и састављень е у слѣдућой форми:

„Почемъ се црно море проглашава за неутралисано, то се показуе одржавань и подизань морско-бойны оружница и тврдиня на приморю као излишно. И по томе се обезую нѣг. велич. царь рускїй и нѣг. велич. Султанъ, да край црнога мора нити ће морске оружнице подизати нити обдржавати.“

Лордъ Кларендонъ вели, да Русія у Николаеву има одну оружницу и морско-бойно сместнште за морске грађевине првогъ реда, когъ бы задржавань стояло у противословію са начелима, на којима се оснива дотичный параграфъ, кога е слогъ мало пре конгрессъ опредѣлио. Но почемъ ова оружница (Николаевъ) нележи на обали црнога мора, то онъ — лордъ Кларендонъ — не вели, да е Русія обвезана, разорити тамошнѣ броднице и морске радїонице; но онъ примѣчава, да ће общте мнѣнїе имати подпуно право, подметнути Русія онакове намѣре, какве Русія имати неможе, ако бы Николаевъ, ова средоточка свою морски грађевина, задржала важность, кою е задобила.

Грофъ Орловъ одговара, да е царь Александеръ, приставши искрено на предлоге мира, твердо заключіо, да сва одтудъ проистичућа обвезателства испуни; но почемъ Николаевъ одъ приморя далеко одстои, зато признень на свое достоинство не дозволява Русія пристати, да се едно само на приморь односеће се начело разпростре и на унутрашность царства. Осимъ тога зактева безбѣдность и надзырань обала, да Русія као што е и дозвољно, држи на црномъ мору некїй извѣстный брой лаки ратны лаѣа; ако дакле она — Русія — пристане на то, да се броднице и морске радїонице у Николаеву униште, то бы она была принуђена, да такове на буди коїой точки свои южны областей подигне. И по томе да бы царь како своя обвезателства испунио а исто та-

ко и о морской служби довольно постарался, намѣрившись, да у Николаеву дозволи градить само оне ратне лађе, кое су у основима преговора напоменуте.

Лордъ Кларендонъ а по нѣму и сви остали пуномоћници сматраю то изясненъ за довольно.

Лордъ Кларендонъ пыта графа Орлова, да ли пристав на то, да се нѣгово изясненъ стави у протоколь. Графъ Орловъ то одобри и дода, како му е царь, да бы показао искреность свои намѣра, дао налогъ, да закрева слободный пролазь крозь мореузе боспорскій и дарданелскій за оне две линейне лађе, кое садъ у Николаеву станую, и да могу отићи у источно море, чимъ се миръ заключи.

Слогъ остали параграфа у смотреню треће точке, по дужемъ претресаню и разсматраню овако е саставленъ:

„Да бы се трговачки и бродопловни интереси свою народа довольно обезбѣдили, дозволиће и Русія и высокая Порта, да могу сходно начелима межународногъ права, конзули страны држава сѣдити у пристаништама црнога мора. Почемъ су нѣгова велич. царь рускій и Султаны заключили конвенцію (уговоръ) у смотреню опредѣлена ячине и броя оны лаки ратны лађа, кое ће быти нуждне за приморску службу, то се ова конвенція настоѣемъ уговору мира додае, и имаће ту исту снагу и важность, као да е ова конвенція саставна часть главногъ уговора. И по томе се она безъ одобрения свою сила, кое су овай уговоръ подписале, не може нити унищити нити измѣнити.

Уговоръ одъ 1. Юлія 1841. год. кои одржава у снаги старый основной законъ отоманскогъ царства у смотреню затвараня мореуза боспора и дарданела, быће у взаимномъ споразумѣню претресанъ и прегледанъ.

Пуномоћници Русіе и Турске позоваю се, да се између себе споразумеду у смотреню конвенціе, коя ће се између нѣи заключити односительно за лаке ратне лађе, кое ће Русія и Турска на црномъ мору моћи држати, и сви се пуномоћници у томе сагласе, да се у идущей сѣднице о томе саобштень учини.

(Слѣдую подписи.)

Протоколь № V.

Сѣдница одъ 23. Фебруара.

Присутствовали су: пуномоћници Аустріе, Француске, Велике Британіе, Русіе и Сардиніе.

Протоколь прошле сѣднице буде прочитанъ и одобренъ.

Графъ Орловъ явля, да пуномоћници Турске и Русіе нису у станю, поднети конгресу проектъ уговора у смотреню ратны лађа, кое приморске државе у црномъ мору држати могу, и моли, да се ово саобштень одложи до друге сѣднице.

Лордъ Кларендонъ пыта пуномоћнике руске, да ли изясненъ, кое е графъ Орловъ последнѣ сѣднице у смотреню Николаева дао, важи и за Херзонъ и азовско море?

Графъ Орловъ одговара, да се на азовско море исто тако, као и на Николаевъ не може непосредственно односити предречено одъ Русіе примѣню начело; съ друге пакъ стране зна се, да велике лађе по реченомъ мору немогу ни пловити; онъ у осталомъ остае при у-

вѣрваняма, кое е лордъ Кларендонъ покренуо, и повторава, да Русія, коя има тврду волю и намѣру, да се влада по примѣню на се обезвѣдательству, нигди на обалама црнога црнога мора, ниги пакъ у водама овомъ мору принадлежећима никакве друге лађе градить неће, него онакве, какве ће Русія сходно уговору са Турскомъ, у црномъ мору држати моћи.

Конгресъ на то прелази къ претресаню друге точке. Графъ Валевскій напомињ да су на бечкимъ конференціяма сва питаня, коя се тичу дунавскогъ бродопловства бряжљиво испытана, и да онъ по томе сматра за умѣстно и сходно, да се и на то позоръ обрати.

Графъ Буоль прочита на то додатакъ къ бечкомъ протоколу № 5.

Графъ Валевскій предлага, да се слѣдуюћи шесть точкѣй начини:

„Почемъ су бечкимъ конгресомъ (одъ год. 1815-те) назначена и опредѣлена начела за бродопловство на онымъ рѣкама, кое више држава дѣле, то се уговараюће силе између себе саглашаваю, да се ова начела у будуће однесу и на Дунавъ и нѣгова ушћа. Оне — уговараюће силе — проглашаваю та опредѣлена одсадъ као принадлежећа къ явномъ европскомъ межународномъ праву, и ставляю ѣи подъ свою гарантію.

Пловитби на Дунаву неће быти у будуће ставлене никакве препоне нити ће ѣой быти наложени какви годъ терети, кои се не бы изречно назначили у опредѣленяма, кои се садржаваю и послѣдуюћимъ чланцыма. И по томе нити ће се узимати какавъ ѣумрукъ, кои бы се давао единствено збогъ пловеня по рѣки, нити пакъ ѣумрукъ одъ еспапа кои се на лађама налази, и уобште никаква запрека па ма какво име носила, неће се полагати слободной пловитби по Дунаву.

Высока Порта прима на себе обезвѣдательство, да ће у споразумѣню са мѣстномъ управомъ подунавски княжества извршити оне послове, кои ће или садъ или у будуће нуждни быти, да се дунавска ушћа ослободе одъ прудова, као и да се бродопловство рѣке свакадъ одржава у добромъ станю, а нарочито између Галаца и Ибраила.

Да бы се трошкови овы послова, као и други справа и заведенія коя имаю цѣль, да бродопловство на ушћу Дунава обезбѣде и олакшаю, накнадилъ, може се опредѣлѣти оцечна умѣрена такса, но подъ тымъ изречнымъ условіемъ, да се како у томъ тако и у свакомъ другомъ призреню са лађама свою народа сасвимъ подеднако поступа.

У намери, да се у предидущемъ чланку поставленя опредѣлена остваре, треба наложити одной комисіи коя ће се састояти изъ . . . да опредѣли величину предузети се имаюћи послова, и да изради основна начела за правила провитбе, и рѣчне и морске полиціе, а исто тако сачиниће она и наставленя, коя ће извршителной комисіи служити као праваць.

Сагласно опредѣленяма бечки уговора быће ова комисія саставленя изъ . . . , као сусѣдны, граничећи се држава, и быће постоянно траюћа. Ако се у смотреню толкованя овы правила роди каква разлика мнѣнія онда ће се разправлянь и пресућенъ овогъ предмета остварити уговараюћимъ силама.“

Грофъ Валевскій примѣчава, да се конгресъ има по томе занимати са саставляемъ овы комисія о коима е у последня два параграфа была рѣчь. Но почему же у извршительной комисіи морати быти комисари одъ своію Дунавомъ граничећи се држава, то валя и Баварску позвати, да за ту комисію заступнике избере.

Грофъ Буоль вели, да се правила, на кои извршенъ поменути комисія пазити има, односе само на интересе бродопловства на долнемъ Дунаву; бродопловство на горнемъ Дунаву не дае никаквомъ неспоразумѣню повода, и по томе нема основа зашто да се той комисіи даде таково неоправдано пространство.

Грофъ Валевскіи одговара на то, да се конгресъ занима са обштымъ пытаньемъ о дунавскомъ бродопловству, а тако исто стои и у документу, кои служи преговорима за основъ; и будући в тамо означено, да „Дунавомъ граничеће се државе“ у реченой извршительной комисіи заступане быти мораю, то се Баварска никакво не може изключити; у осталомъ слогъ нѣмце предложены чланака не може дати повода никаквомъ неспоразумѣню и неприлики, и ясно означава, каква же быти права те комисіе.

Грофъ Валевскій прочита седмый и последний параграфъ у слѣдующемъ слогу:

„Да бы се извршенъ прописанъ, кои су по гореставляемъ начелима узаимнымъ споразумѣннемъ заключени, обебѣдили, имаће свака одъ уговараюћи сила право, едну или две лаке ратне лаѣе на ушћу Дунава држати.“

Конгресъ одлаже конечно опредѣляемъ слога овы параграфа на другу сѣдницу.

Пуномоћникъ Велике Британія тогъ е мнѣнія, да саставъ слога стипулація у протоколима нетреба да веже конгресъ непорѣчно. По нѣговомъ мишлѣню може свакій пуномоћникъ и доцнѣе измѣне предлагати.

Грофъ Орловъ одговара, да онъ, почему же пуномоћници скакій протоколъ своимъ дотичнымъ владама припослати, никако дозволити не може, да се едногласно одобрене точке после опетъ сасвимъ неопредѣлено свѣхаю.

Англески пуномоћници додаю томе, да они непризнаю свакомъ пуномоћнику право, да се на заключени и начела, коя су одъ конгреса примѣна, поврати, но предложени у смотреню проче ревизіе слога, да бы се истый опредѣлительнѣе сватио, нетреба да буду изключена.

Съ тимъ означенимъ ограниченемъ усвоява конгресъ примѣтбе грофа Кларендона.

(слѣдую подписи)

Протоколъ № VI.

Сѣдница одъ 25. Февраля 1856. год.

Присутствовали су: пуномоћници Аустріе, Француске, Велике Британіе, Русіе, Сардиніе и Турске.

Главный пуномоћникъ турскій явля, да Мехемедъ-Фемиль-бей неће доћи да присутствуе на сѣдници, будући нѣгово станъ здравля то недозволява.

Протоколъ прошле сѣднице буде прочитанъ и одобренъ.

Главный пуномоћникъ рускій явля, да е нѣговъ дворъ одобрио поставляемъ мѣшовите комисіе, коіой же быти наложена расправа граница руско-турски у Азіи.

На предложенъ грофа Валевскогъ приступа конгресъ къ изслѣженю прве точке и заключуе, да пытанъ, односећа се на организацию подунавски княжества не предудимаю пре, него што се сврши расправа граница између Русіе и подунавски княжества.

(далъ слѣдуе)

О Г Л А С И.

Подписаный узиамъ честь г. г. гостима како изъ Београда тако и са стране явити, да самъ изъ г. Николчетове кафане на малой пѣнци лежеће о Ђурђевудну изселіо се, и у кафану г. Јована Бачванина таки до преѣшнѣ лежећу, преместію. Ово объялюћи молимъ гг. госте, да бы ме и у будуће свое посѣте удостояли, а я љу се и одсадъ као и досадъ трудити, да ѣ онако дочекамъ и угостимъ, како же они савршено задовольни быти, и као што су, ако се неварамъ, досада задовольни были.

У Београду 28. Априла 1856.

Јованъ I. Стойсилъвићъ

У Бачванина кафани.

Дућанъ еданъ на лицу главне пѣнце у Шабцу, тврдимъ матеріаломъ на сводъ озиданъ, унутра тишлерскимъ посломъ са свимъ потребама по новой

формы израженъ, са едномъ ардіомъ и подрумчиемъ, зануждне ствари кое у лето нетрепе топлину а зими зиму, дае се на едну или три године подъ кирію; поредъ тога ако е дућанции потребно може имати едну шупу страну, две или три собе на долнемъ бою са еднимъ подрумомъ и куйномъ. Овимъ се позива свакій кои волю има дућанъ самъ или како е горе наведено, подъ кирію узети, нека се изволи долеподписаноме ради погодбе явити.

У Шабцу 26. Априла 1856.

Пайко Илићъ

Членъ Суда Окр. Шабачкогъ.

Членъ Суда Округія Ягодинскогъ Г. Здравко Миленковићъ изволио е подарити, први обштине ягодинске два велика врло лепо изражена одъ жутогоъ метала чирака. На овомъ ве-

ликодушномъ подарку обштина вароши Ягодине, овимъ тошлу благодарность реченомъ Г. одъ стране свое изьявлюе.

Плаць мой иза варошкание на ѡшку справъ куће гг. Попа Панте и Арменуле лежећий, кои съ лица 9, са зачеля 8 а у дужини 18 хвѣтій има, продаемъ изъ слободне руке. Кои бы волю имао овай плаць купити, нека се изволи погодбе ради мени подписаномъ приявити.

У Београду

21. Априла 1856.

Таса Стоилъковићъ
рабація.